

**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного
мистецтва**

Кафедра будівництва

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
Економіка будівництва**

Обов'язкова

Освітньо-професійна програма Будівництво та цивільна інженерія

Спеціальність 192 Будівництво та цивільна інженерія

Галузь знань 19 Архітектура та будівництво

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

Мова навчання українська

Чернівці, 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка будівництва» складена для здобувачів вищої освіти які навчаються за першим бакалаврським рівнем відповідно до освітньо-професійної програми Будівництво та цивільна інженерія, затверджена Вченою радою ЧНУ, протокол №12 від 02.09.2024 р.

Розробники: Галунка Оксана Дмитрівна, асистент кафедри будівництва.

Викладачі: Галунка Оксана Дмитрівна, асистент кафедри будівництва.

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри будівництва

Протокол № 1 від 7 серпня 2024 року

Завідувача кафедри Новіков С.М.

Схвалено методичною радою факультету АБДПМ

Протокол № 1 від 12 серпня 2024 року

Голова методичної ради факультету АБДПМ

Новак Є.В.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Економіка будівництва»: підготовка фахівців до виконання професійних обов'язків в галузі будівництва; засвоєння та формування знань фахівців щодо комплексного оцінювання діяльності будівельних підприємств, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, ціноутворення та кошторисної справи у будівництві.

✓ Пререквізити – опанування знань з дисциплін «Вступ до будівельної справи», «Технологія будівельного виробництва» - знання, навички, уміння стали базою для вивчення даної освітньої компоненти.

Результати навчання

Навчальна дисципліна «Економіка будівництва» спрямована на забезпечення засвоєння таких **загальних і спеціальних компетентностей**:

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії
- ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

- СК01. Здатність використовувати концептуальні наукові та практичні знання з математики, хімії та фізики для розв'язання складних практичних проблем в галузі будівництва та цивільної інженерії.
- СК05. Здатність застосовувати комп'ютеризовані системи проектування та спеціалізоване прикладне програмне забезпечення для вирішення інженерних задач будівництва та цивільної інженерії.
- СК06. Здатність до інжинірингової діяльності у сфері будівництва, складання та використання технічної документації.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких **програмних результатів навчання**:

- РН01. Застосовувати основні теорії, методи та принципи математичних, природничих, соціально-гуманітарних та економічних наук, сучасні моделі, методи та програмні засоби підтримки прийняття рішень для розв'язання складних задач будівництва та цивільної інженерії
- РН02. Брати участь у дослідженнях та розробках у сфері архітектури та будівництва.
- РН03. Презентувати результати власної роботи та аргументувати свою позицію з професійних питань, фахівцям і нефахівцям, вільно спілкуючись державною та іноземною мовою.

РН06. Застосовувати сучасні інформаційні технології для розв'язання інженерних та управлінських задач будівництва та цивільної інженерії.

РН09. Проектувати будівельні конструкції, будівлі, споруди, інженерні мережі та технологічні процеси будівельного виробництва, з урахуванням інженерно-технічних та ресурсозберігаючих заходів, безбар'єрного простору, правових, соціальних, екологічних, техніко-економічних показників, наукових та етичних аспектів, і сучасних вимог нормативної документації, часових та інших обмежень, у сфері архітектури та будівництва, охорони довкілля та безпеки праці

РН10. Приймати та реалізовувати раціональні рішення з організації та управління будівельними процесами при зведенні об'єктів будівництва та їх експлуатації.

РН12. Мати поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач в галузі будівництва та цивільної інженерії (відповідно до спеціалізації).

Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6	4	180	30	60	-	-	90	-	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Будівництво та його матеріально-технічна база						
Тема 1. Матеріально-технічна база будівництва.	5	1	-	-	-	4
Тема 2. Інвестиційні прцеси в будівництві.	5	1	-	-	-	4
Тема 3. Управління будівельним виробництвом.	6	2	-	-	-	4

Тема 4. Праця в будівництві. Оплата праці в будівництві.	7	1	2	-	-	4
Тема 5. Порядок розроблення норм праці в будівництві.	8	2	2	-	-	4
Тема 6. Порядок введення та застосування норм праці у будівельних організаціях.	6	2	-	-	-	4
Тема 7. Організаційне забезпечення та управління нормуванням норм праці у будівництві.	8	2	2	-	-	4
Разом за ЗМ 1	=45	=11	=6	-	-	=28
Змістовий модуль 2. Фонди будівельних підприємств						
Тема 8. Поняття про виробничі фонди та їх класифікація.	8	2	2	-	-	4
Тема 9. Роль виробничих фондів у будівництві (основні та оборотні).	6	2	-	-	-	4
Тема 10. Склад та структура основних фондів будівельних організацій.	9	1	4	-	-	4
Тема 11. Знос та амортизація основних виробничих фондів.	9	1	4	-	-	4
Разом за ЗМ 2	=32	=6	=10			=16
Змістовий модуль 3. Система нормування в будівництві. Основи кошторисного розрахунку.						
Тема 12. Система ціноутворення в будівництві. Основні положення.	12	2	4	-	-	6
Тема 13. Загальні положення зі складання інвесторської кошторисної документації	12	2	4	-	-	6
Тема 14. Класи наслідків (відповідальності) об'єктів будівництва. Категорії складності об'єктів будівництва.	9	1	4	-	-	4
Тема 15. Визначення ціни будівельної продукції.	12	2	4	-	-	6
Тема 16. Кошторисна вартість будівництва.	15	2	7	-	-	6
Тема 17. Кошторисна документація.	15	2	7	-	-	6
Тема 18. Автоматизовані ситеми визначення вартості будівництва.	28	2	14	-	-	12
Разом за ЗМ 3	=103	=14	=44	-	-	=46

Усього годин	180	30	60	-	-	90

Тематика практичних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми (завдання)
4	Розрахунок складу бригади.
5	Розрахунок показників продуктивності праці.
7	Скласти наряд-завдання. Здійснити розподіл заробітної плати за КТУ.
7	Нарахування заробітної плати з надбавками і доплатами.
8	Визначення використання основних фондів.
10	Визначення ефективності використання обігових виробничих фондів
11	Визначення амортизаційних відрахувань.
12	Розгляд нормативних документів, які відносяться до система ціноутворення в будівництві. Основні положення
13	Визначення складу інвесторської кошторисної документації. Правила визначення накладних витрат і кошторисного прибутку на стадії інвесторської кошторисної документації.
14	Розрахунок усереднених показників транспортних витрат для визначення в інвесторській кошторисній документації вартості перевезення будівельних вантажів автомобільним транспортом.
15	Визначення розцінок на будівельні роботи. Визначення шляхів зниження собівартості будівельних робіт
16	Визначення складу та змісту кошторисних нормативів.
17	Розрахунок кошторисної документації на будівельні роботи.
18	Практичні заняття передбачають ознайомлення з автоматизованими системами визначення вартості будівництва, зокрема, робота в програмних комплексах АВК, Кошторис-8.

Ціна виконаного практичного завдання складає 3 бала. Студент має змогу отримати оцінку «відмінно», якщо практичне завдання виконане без суттєвих помилок, в роботі присутнє обґрунтування прийнятих рішень та посилання на нормативний документ. «Добре» - практична робота / завдання виконане на середньому рівні, присутні незначні помилки, але загалом прийняте рішення задовольняє умову поставленого завдання. «Задовільно» - якщо студент розуміє поставлену задачу, але виконав завдання на низькому рівні (не розуміє умовні одиниці вимірювання або допустив значних помилок).

Якість виконання практичних завдань дає змогу оцінити самостійну пошукову роботу студента, опрацювання додаткових джерел навчально-методичні та нормативної літератури.

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Теми для самостійної роботи	Вид роботи
1	Основи підприємницької діяльності в будівництві.	Опрацювання літературних джерел. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 1. Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності
2	Нормування праці в будівництві.	Розгляд та короткий конспект Положення про нормування праці в будівництві.
3	Оплата праці керівників і службовців. Пониження кваліфікаційних розрядів.	Розгляд та короткий конспект Положення про нормування праці в будівництві.
4	Види трудових договорів та контрактів.	Опрацювання Постанови про затвердження типових правил внутрішнього трудового розпорядку для робітників і службовців підприємств, установ, організацій. Короткий конспект.
5	Атестація керівників. Надбавки і доплати до заробітної плати робітників.	Опрацювання Постанови про затвердження типових правил внутрішнього трудового розпорядку для робітників і службовців підприємств, установ, організацій. Короткий конспект.
6	Лізинг, його використання в будівництві.	Опрацювання літературних джерел.
7	Підрядні торги в будівництві.	Опрацювання Наказу від 25.06.2007 № 204 Про проведення торгів (тендерів) у будівництві. Короткий конспект.
8	Види первинних будівельних організацій.	Опрацювання Положення про замовника у будівництві, дирекцію підприємства (об'єкта), що будується, та технічний нагляд.
9	Призначення та зміст бізнес-плану.	Опрацювати літературні джерела. Структуризувати бізнес план для підрядного будівельного підприємства.
10	Фінансове планування будівельних організацій.	Опрацювати літературні джерела :Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт,

		послуг) в промисловості. (Короткий конспект).
11	Техніко-економічна оцінка проектних рішень.	Опрацювати Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) в промисловості
12	Кошторисні нормативи і їх призначення	Опрацювати літературне джерело «Порядок застосування кошторисних норм та нормативів з ціноутворення при визначенні вартості будівництва».
13	Види кошторисних нормативів	Опрацювати літературне джерело «Порядок застосування кошторисних норм та нормативів з ціноутворення при визначенні вартості будівництва».
14	Кодування кошторисних норм України	Опрацювати літературне джерело «Порядок застосування кошторисних норм та нормативів з ціноутворення при визначенні вартості будівництва».
15	Прямі витрати.	Опрацювати літературне джерело Розрахунок прямих витрат на оплату праці працівників, які задіяні при виконанні робіт (наданні послуг).
16	Класи наслідків (відповідальності) об'єктів. Категорії складності будівництва.	Опрацювати «Методичний посібник. Деякі особливості визначення класу наслідків (відповідальності) та категорії складності об'єктів будівництва» (короткий конспект).

Оцінювання самостійної роботи студентів проводиться шляхом усного опитування та впливає на якість виконання практичних завдань. Теми, які відводяться на самостійне опрацювання можуть бути пропрацьовані з викладчем дисципліни в рамках консультативних годин відповідно до графіка консультацій.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Перелік завдань передбачених на самостійне опрацювання відповідно до кожної теми змістового модуля враховується в системі оцінювання поточного контролю. Виконання самостійної роботи оцінюється в 1 (один) бал.

Методи навчання

До методів вичення дисципліни «економіка будівництва» належать: лекції, ілюстративні пояснення з допомогою ком'ютерної техніки, практичні роботи та виконання комплексу завдань для самостійної роботи студентів.

На лекції здійснюється послідовний і систематизований виклад кожної теми навчальної дисципліни та демонструванням на проекторі ілюстрацій для наочного сприйняття та засвоєння навчального матеріалу. Лекція органічно поєднується з іншими видами навчальних занять (зокрема з дисципліною «Технологія будівельного виробництва»), слугує підґрунтям для поглиблення і систематизації знань, які набуваються студентами у процесі аудиторної і позааудиторної навчальної роботи.

На практичному занятті здійснюється розв'язок студентами практичних задач. При цьому формуються вміння і навички практичного застосування теоретичного матеріалу шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Система контролю та оцінювання

До системи контролю під час оцінювання студентів застосовуються наступні методи контролю: усного контролю, письмового, тестового контролю, самоконтролю. Усний контроль проводиться шляхом опитування на занятті (питання-відповідь). Письмовий контроль здійснюється шляхом виконання письмового завдання або рішення практичної задачі. Для самоконтролю студентам наведено перелік питань, що відповідають змісту лекційного заняття.

Система контролю з навчальної дисципліни «Економіка будівництва» складається з таких форм контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Поточний і модульний контроль навчальної роботи студентів передбачає рейтингове оцінювання знань, умінь і навичок студентів за окремими змістовими модулями та їх елементами. Оцінювання знань студентів відбувається на практичних заняттях, модульних контрольних роботах, іспиті.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю.

Навчальні досягнення студентів оцінюються відповідно до повноти і чіткості відповідей на кожному етапі контролю.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)																	К-сть балів (іспит)	Сумарна к-ть балів	
Модуль 1							Модуль 2				Модуль 3								
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	Т 17	Т 18	40	100
1	1	1	4	4	2	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

T1, T2 ... T18 – теми змістових модулів.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни Будівельна техніка на підсумковому контролі.

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи ЄКТС.

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль -контролю (іспит) – **40 балів**, за **100-бальною** університетською шкалою.

Рівень знань оцінюється за чотирьохбальною національною шкалою за такими критеріями:

«Відмінно» - студент дає обґрунтовані й теоретично правильні відповіді на поставлені питання; правильно і раціонально виконує практичні завдання, обґрунтовуючи їх вичерпними поясненнями; робить висновки та узагальнення.

«Добре» - студент володіє знаннями матеріалу на рівні вимог, наведених вище, але у розкритті запропонованого завдання допускає незначні помилки у термінології; незначні неточності у виконанні практичних завдань, що не суттєво впливають на результат.

«Задовільно» - студент припустився значних помилок при відповіді на теоретичні запитання; при виконанні практичних завдань необхідні незначні підказки з боку викладача; розв'язані завдання мають грубі помилки.

«Незадовільно» - студент допускає неправильні відповіді або зовсім не відповідає на теоретичні запитання; не розуміє постановку теоретичного завдання та не намагається спробувати в ньому розібратися; не орієнтується в тому до якого розділу відносяться поставлені завдання.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Визначте поняття «тендерна документація в будівництві».
2. Організація та підготовка торгів на одержання замовлення в будівельних організаціях.
3. Основні умови формування ринкових відносин.
4. Назвіть та охарактеризуйте форми власності у будівництві.
5. Поясніть сутність формування ринкових відносин у сфері будівництва.
6. Які методи вдосконалення системи формування доходів будівельної організації.
7. Назвіть організаційно-правові форми підприємницької діяльності будівельних організацій. Вкажіть переваги, недоліки. Можливості їх подолання.
8. Структуруйте аналіз щодо удосконалення організаційної структури будівельної організації.
9. Назвіть особливості формування цінової політики будівельних організацій в сучасних умовах.
10. Змодельуйте варіанти застосування різних форм оплати праці та методів стимулювання співробітників будівельних організацій.
11. Дайте визначення параметрів ресурсозбереження на будівельних підприємствах.
12. Що передбачає забезпечення економічних передумов для підвищення якості будівельної продукції та послуг.
13. Назвіть економічні механізми удосконалення експлуатації основних засобів будівельних організацій.
14. Поясніть, в чому полягає розробка механізму управління витратами будівельної організації.

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та/або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Форми інформальної освіти під час вивчення дисципліни «Економіка будівництва»: участь у практичних вебінарах відповідно до напямку освітньої програми, одноразові лекції, відеоуроки, спілкування з колегами, читання спеціалізованої літератури, телебачення, відео, незаплановані випадкові бесіди.

Рекомендована література

Основна

1. Економіка будівництва: навальний посібник / Л.С. Губар. – К.: Аграрна освіта, 2014. – 560 с.
2. Економіка будівельного підприємства: підручник / Т.О. Окландер, І.А. Педько, О.Л. Камбур – К.: Центр учбової літератури, 2021. – 363 с.
3. Колесников О.В. / Економіко-фінансова діяльність будівельних підприємств: навчальний посібник – К.: Центр учбової літератури, 2020. – 240 с.
4. ДБН А.3.1-5-96. Посібник з розробки проектів організації будівництва і проектів виконання робіт.

Додаткова

1. Економіка будівельного підприємства Методичні вказівки до виконання практичних завдань з економіки будівництва / Уклад. І.О. Шапошнікова – Київ, КНУБА, 2021 – 44 с..
2. Фінансовий аналіз та економічна діагностика. навч. посібн. / С.П. Стеценко, Л.В. Сорокіна, К.В. Ізмайлова. – Київ: КНУБА, 2019 – 160 с.
3. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Економіка будівництва» для студентів спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія всіх форм навчання / укл. І.В. Харченко - Кропивницький, 2020. – 41 с.
4. Постанова від 10.11.2000 № 1685 Про визначення вартості будівництва.
5. Закон України про будівництво.

Покликання на інформаційні ресурси в інтернеті, відео-лекції, інше методичне електронне забезпечення:

<https://mtu.gov.ua/> - сайт Міністерства розвитку громад та територій України
<http://ukrstat.gov.ua> – сайт Держкомстату України;
<https://online.budstandart.com/ua/> сервіс для роботи з нормативними документами.

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5eobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf